

2017-10-26
S2017/02635/FS
S2017/05941/FS (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag avseende vård och behandling till barn och unga som lagförts för brott

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra en pilotstudie om de insatser socialtjänsten ger för att erbjuda vård och behandling till barn och unga under 20 år som lagförts för brott till en påföljd som saknar vårdinslag.

Detta beslut ersätter tidigare uppdrag till Socialstyrelsen om unga som begått brott, regeringens beslut den 27 april 2017 nr. III:8 (dnr. S2017/02635/FS).

Uppdraget ska genomföras i samråd med Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och Brottsförebyggande rådet (Brå).

Socialstyrelsen får för uppdragets genomförande använda 1 000 000 kronor under 2017. Kostnaden täcks av tidigare uppdrags beslut om medelsttilldelning. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 6:2 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel, anslagsposten 9 Övriga åtgärder. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisition ska ske senast den 1 december 2017. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 mars 2018.

Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) ska socialtjänsten aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga och med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling.

Under 2015 lagfördes 5130 pojkar och flickor i åldrarna 15–20 år för någon form av narkotikabrott.

Det är inte ovanligt att barn och unga som har ett narkotikaberoende begår brott. I de fall den unge lagförs kan påföljden i vissa fall innehålla vårdinslag. Även om påföljden inte innehåller vårdinslag kan det ändå finnas behov av stöd och hjälp till den unge för att motverka narkotikaberoende.

Bland annat mot den bakgrunden är samordning mellan rättsvårdande myndigheter och socialtjänst av stor betydelse för möjligheterna att komma till rätta med narkotikabruket i samhället, i synnerhet bland barn och unga. Ett väl fungerande samarbete underlättar för narkotikaberoende ungdomar att få möjlighet till vård och behandling.

Riksdagen har antagit regeringens skrivelse En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT-politiken) (prop. 2010/11:47). Det långsiktiga mål 4 i den samlade strategin lyder: Antalet personer som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.

Genom att tidigt uppmärksamma och ge stöd för att förändra skadliga och riskabla levnadsvanor kan samhället bidra till att förhindra att individer, familjer och andra närstående skadas, men också till en positiv ekonomisk, social och mer hälsoinriktad samhällsutveckling. I den samlade strategin anges att en av de mest effektiva metoderna för att förhindra att en person utvecklar ett risk- eller missbruk är att detta tidigt uppmärksammas. Sådana insatser är särskilt effektiva om de riktas till personer som är på väg att utveckla ett riskbruk.

Närmare om uppdraget

Pilotstudien ska beröra bl.a. följande frågor:

- Vad som karakteriserar målgruppen, och eventuella undergrupper, socioekonomisk status, hälsa, utbildning, familjesituation, etnicitet
- Vad som karakteriserar de insatser som socialtjänsten erbjuder
- Om förekommande vård- och behandling initierats på grund av och i anslutning till den straffrättsliga påföljden
- I vilken utsträckning behandlingserbjudanden accepterats respektive fullföljts av den unge
- Hur den unge har uppmärksammats av socialtjänsten, genom anmälan eller på annat sätt
- I vilken utsträckning samordning mellan socialtjänsten, rättsvårdande myndigheter och hälso- och sjukvården fungerar när barn och unga lagförts för narkotikabrott
- Uppgifterna bör genomgående redovisas uppdelade på kön.

Redovisningen av pilotstudien ska ligga till grund för en bedömning av förutsättningarna att genomföra en studie av vård och behandling till barn och unga som lagförts för brott.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Bo Pettersson

Kopia till

Polismyndigheten

Brottsförebyggande rådet

Finansdepartementet/BA

Finansdepartementet/SKA S3

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/KRIM

Justitiedepartementet/PO

Kammarkollegiet

Folkhälsomyndigheten

Kriminalvården

Åklagarmyndigheten

Polismyndigheten

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN)

Sveriges kommuner och landsting